

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi

OCAK AYI BÜLTENİ

" ÇOCUKLARDA CİNSEL GELİŞİM"

CİNSEL GELİŞİM

Çocukların fiziksel büyümesi ile birlikte cinsel gelişimleri de hız kazanır. Çocuklar bedenlerindeki değişimin cinsel gelişimin işaretleri olduğunu fark etmeye başlarlar. Çocuklarda fark edilen ilk cinsel ilgiler çocuğun tüm çevresini kapsayan merak sonucu oluşur. Genel olarak, çocuğun çevreye duyduğu merak ve cinsel merak birbirine karışır. Çocuğun cinsel konulardaki merakı, yaşı gereği duyduğu diğer meraklar gibi yerinde ve sağlıklıdır. Bu merak çevresini ve dünyayı tanıma, öğrenme ihtiyacından kaynaklanır.

3-6 yaş arasındaki çocuklarda oyun oynarken ya da kendi başına odasında otururken cinsellik ile ilgili davranışlar gözlemlenebilir. Aynanın karşısında kendi vücudunu inceleyebilir. Varsa kardeşinin veya anne/ babasının vücudunu merak eder, bakmak ister; Arkadaşları ve yaşlılarıyla doktorculuk oynayabilir; Merak duygusuyla cinsel organını elleylebilir; Çıplaklıktan hoşlanır, kalabalıkta kıyafetlerini çıkarabilir; Özellikle arkadaşlarıyla beraber toplumun "ayıp" kelimeler olarak tanımladığı kelimeleri kullanabilir. (çiş, kaka, popo... vb.)

Çocuklar, cinsel konularla ilgili yetişkinlere sorular sorarlar. (Ben nasıl doğdum, Senin neden memelerin büyük, Benim neden penisim yok...vb.) Bazı çocuklar, çeşitli nedenlerden dolayı cinsellikle ilgili sorular sormayabilirler. Aslında çocuklar cinsellik konusunda çok ilgilidir ama konuyu nasıl açacaklarını bilemezler. Belki de cinsellik konusunda açıkça soru sorabileceklerini düşünemezler. Önemli olan çocukların cinsellikle ilgili soruları olduğunda doğru cevaplar verebilmektir.

Genelde 3 yaşından itibaren kendi cinsel organları, kendi bedenleri, annenin bedeni ya da bir kardeşin dünyaya gelişiyle ilgili pek çok soru sorarlar. Bu soruların başında erkek cinsel organı (penis) ile ilgili sorular gelir. Kız çocukları neden kendi penisi olmadığını, erkek çocukları ise kızların penisinin nereye gittiğini merak eder. Genelde cinsiyet farkıyla ilgili sorular 2-3 yaşlarında, doğumla ilgili olanlar ise 3-4 yaşlarında başlar. 7-8 yaşları arasında daha küçük yaşlara oranla cinselliğe ilgi azalabilir. Ergenlik döneminde cinselliğe ilgi tekrar artacaktır.

Çocuklara Okul Öncesi Dönemde Verilecek Olan Cinsellik Eğitiminin Çerçevesi Ne Olmalıdır?

- Özellikle kendi fiziksel özellikleri hakkında bilgi vermek,
- Karşı cinsten hangi açılardan farklı olduğunu aktarmak,
- İyi ve kötü dokunuşları ayırt edebilmesini öğretmek temel yaklaşım olmalıdır.

Cinsel konulardaki bilgilendirme ne zaman, hangi yaşlarda yapılmalıdır?

Cinsel konulardaki bilgilendirme için en uygun zaman, çocuğun bu konularla ilgili soru sormaya başladığı zamandır. Ancak vücutlarında olabilecek değişiklikler hakkındaki bilgilendirmenin en geç 10 yaşına kadar yapılması yerinde olacaktır.

Cinsellikle ilgili konularda çocuk ile anne mi yoksa baba mı konuşmalıdır?

Çocuk soruyu kime soruyorsa o kişi cevaplamalıdır. (Yani kız çocukla mutlaka anne; erkek çocukla baba konuşmak zorunda değildir.) Ancak çocuk soru sormuyorsa ve anne- baba konuşmak istiyorsa, o zaman kendisini rahat hissedene kişi çocukla konuşabilir. Burada önemli olan çocuğa zaman ayırmak, onu dinleyebilmek ve sorularına geçiştirmeden doğru yanıtlar vermektir.

Çocuğun cinsellikle ilgili sorularını cevaplarken nelere dikkat edilmelidir?

- Çocuğun sorduğu sorular muhakkak cevaplandırılmalıdır.
- Çocukların sorularına yaşlarına uygun ve sordukları kadarıyla cevap verilmelidir.
- Çocukların sorularına doğru ve basit cevaplar verilmelidir. (Çoğun yaşına uygun onun anlayabileceği kelimeler kullanılmalıdır.)
- Cinsel organların gerçek isimleri kullanılmalıdır. (Vajina, Penis)
- Doğal ve rahat bir ifade tarzı içinde cevap verilmelidir. Çocuk soru sorduğunda çok şaşırılmış, şok olmuş ya da kızgın görünmemeye çalışılmalıdır. Bu tarz tepkiler çocuklarda cinsellik konusunda konuşmanın yanlış olduğu düşüncesine yok açabilir. Okul öncesi yaştaki çocuklara yönelik olarak hazırlanmış cinselliği anlatan kitaplar alınıp; çocuğa bu kitap okunabilir.
- Çocuk soru sorduğunda cevaplamak için ebeveyn kendini hazır hissetmiyor ya da ortam müsait değilse; ebeveyn bu konuyu daha sonra konuşmak üzere erteleyebilir. Ancak ebeveyn daha sonra bu konu hakkında muhakkak konuşmalıdır.

ÇOCUKLARIN ANNE BABAYA SIKLIKLA SORDUĞU SORULAR VE YANITLARI

Çocuğun "BEN NEREDEN GELDİM?" "BENİ LEYLEK Mİ GETİRDİ?" sorularına nasıl cevap verilebilir?

ANNE/BABA: "Seni leylekler getirmedi. Annenin yumurtası ve bababın spermi, seni dünyaya getirmek için bir araya geldi. Sen anneye babanın "özel ve güzel" karışımısın."

Çocuğun "ANNE KARNINDA BEBEKLER NASIL BÜYÜRLER?" sorusuna nasıl cevap verilebilir?

ANNE/BABA: "Bebekler annenin karnında rahim denen özel bir yerde büyüyor. Rahmin altı kapalı olduğu için, doğana kadar bebek oradan düşmüyor. Bebek orada çok mutlu, tekme atıyor, parmağını emiyor."

Çocuğun "BEBEKLER NASIL DOĞAR? " sorusuna nasıl cevap verilebilir?

ANNE/BABA: "Bebek anne karnında yeterli yiyecek bulamadığında ve anne karnına sığamayacak kadar büyüdüğünde dışarı çıkmak ister. Baba güvenli bir şekilde çıksın diye anneyi hastaneye götürür. Bebek dışarı çıkınca baba, anneyi eve getirir."

Çocuğun "BENİM NİYE PENİSİM VAR/YOK? " sorusuna nasıl cevap verilebilir?

ANNE/BABA: (Erkek çocuk için) "Kızlar ve erkekler ayrı yaratılmışlardır .Tüm erkeklerin penisi vardır. Penisini çişini yapmak için kullanıyorsun. Kızların da vajinası vardır."

ANNE/BABA: (Kız çocuk için) "Kızlar ve erkekler ayrı yaratılmışlardır .Tüm kızların vajinası vardır, erkeklerin ise penisi vardır."

Çocuğun "SENİN NEDEN MEMELERİN VAR? "" " sorusuna nasıl cevap verilebilir?

ANNE/BABA:" Bebekler doğdukları zaman senin yediğin yemekleri yiyemezler. Onlar ancak süt içebilir. Anneler memelerindeki sütle bebeklerini beslerler."

Çocuğun "BABAMIN NEDEN MEMELERİ YOK?" sorusuna nasıl cevap verilebilir?

ANNE/BABA:" Anne bir kadın, baba bir erkektir. Yalnız annelerin göğüsleri olur çünkü annenin memesinde bebek doğduktan sonra yeni doğan bebeği beslemeye yarayan süt olur. Anneler memelerindeki sütle bebeklerini beslerler."

Çocuklar cinsel bilgileri anne babalarından okuldan veya öğretmenlerinden almazlarsa kimden ve nasıl öğrenirler?

Arkadaşlarından, dergilerden, internette öğrenebilirler. Ancak bu bilgiler kafalarını karıştırabilir. Bilgiler yanlış olabilir, çocukta birtakım yanlış yönelimlere ve kaygılara yol açabilir veya çocuğun özgüvenine zarar verebilir. Eğer anne babalar çocuklarına cinsellikle ilgili konuşmaz ya da sorularını cevaplamazsa, bu konunun yasak olduğunu düşünüp merakını bastırmak zorunda kalabilir.

Çocukları cinsel konularda bilgilendirmenin, yani cinsel eğitimin faydası nedir?

- Doğru bilgiler öğrenir. Farklı kişilerden aldıkları ve bazende birbiriyle çelişkili olabilecek bilgileri/mesejları daha iyi anlar.
- Vücudun yapısını ve cinsel organların görevlerini öğrenir.
- Kadın veya erkek olmakla ilgili duyguları, değer ve tutumları öğrenir.
- Bedeni üzerinde söz sahibi olabilir ve bedenini yabancılardan korumayı öğrenir. İstemediği şekilde kendine yaklaşanlara "HAYIR" demeyi öğrenir.
- İstismar sayılabilecek ya da tehlikeli olabilecek durumları tanıyıp onlardan kaçınmayı öğrenir.

Farklı cinsiyetten kardeşler aynı odada yatabilir mi?

5 yaşına kadar farklı cinsten kardeşler aynı odada yatabilirler. Bu yaştan sonra odaları ayırmak kişisel gizliliğin sağlanması açısından daha uygundur.

Çocukların anne- babaları ile aynı odada yatmaları uygun mudur?

Yatak odası anne babaya aittir. Üstelik çocukların yaşları ne kadar küçük olurlarsa olsun cinsel ilişki sırasında göreceklelerinden etkileneceklerdir. Çocuğun kendine olan güven duygusunun gelişebilmesi için de erken yaşlarda kendi odasında tek başına yatabilmeyi başarması gerekir.

Bazı aileler çocuklarının kendileri ile birlikte yatmasına izin verirler. Bazıları da özel durumlarda örneğin çocuk hastayken izin verir. Çocuklar ise anne- babalarıyla birlikte uyumayı severler. Çünkü anne babalarının yatakları onlar için rahat, güvenli ve daha sıcaktır. Eğer imkan var ise çocukların anne babalarından ayrı odada yatmaları en sağlıklı olanıdır. Ev müsait değilse odada bir dolap, perde, veya ranza yardımıyla bölümler oluşturmak çözüm olabilir.

Çocukları anne babasından ayrı odada yatmaya alıştırmak için neler yapılabilir?

- Öncelikle çocuk neden bizim yatağımıza gelmek istiyor bir düşünmek gerekir. Örneğin yatağı mı rahat değil, odasında korkuyor mu?...vb
- Bu sorunu çözdükten sonra çocuğun kendi odasında yatmasını sağlamak için "Herkes kendi yatağında yatar. Senin de yatağın var. Şimdi yatağına git. İyi uykular." Diyerek yatağına ya da odasına geri gönderilebilir.
- Gizlice odaya girmesini engellemek için kapıya çingirak asarak ya da kapının önüne kapı açıldığı zaman çarpacak ve ses çıkartacak bir şey koyulabilir.
- Çocuğa kendi yatağında yatmanın daha rahat olduğu hissi verilebilir.
- Kendi oda ve yatağını sevdirebilir. Odasını istediği gibi düzenlemesine izin verebilir. Çarşaf veya yatak örtüsünü alırken kendisinin seçmesine izin verebiliriz.
- Kendi yatağında veya odasında uyuduğu gecelerin sabahında bundan ne kadar mutlu olduğunu çocuğa belirterek takdir edebilir.
- Eğer çocuk karanlıktan korktuğu için anne babanın yatağına geliyorsa bir ışık yakılabilir.

Çocuğun cinsel organını ellemesi/ mastürbasyon

Mastürbasyon, çocuğun gelişimi sırasında rastlanan doğal bir davranıştır. Dokunma yoluyla cinsel organını keşfeden çocuk zamanla tesadüfen zevk almaya başlar ve bunun sonucunda mastürbasyon yaptığı görülebilir.

Çocuk vücudunun bazı bölümlerini herkese göstermemesi gerektiğini bildiği gibi mastürbasyonu da başkalarının yanında yapmaması gerektiğini bilmelidir.

Çocukluk döneminde görülen mastürbasyon davranışında cinsel fanteziler yer almaz. Genellikle ortaya çıkışından bir süre sonra kendiliğinden kaybolur.

Çocuğun sosyal ortamlarda yoğun bir şekilde mastürbasyon yapması (saplantı olursa) durumu anne baba tarafından bir sorun olarak algılanmalıdır. Böyle durumlarda uzman bir psikologa başvurmak gerekebilir.

Cinsel organlarını ellemelerinin birçok sebebi olabilir:

- Pişik kaşıntı, pantolonunun darlığı veya erkek çocuklarda görülen sünnet derisinde yapışıklı sebebiyle olabilir.
- Öğle uykusuna yatması için zorlandığında olabilir.
- O bölgenin gizli olması ve merak uyandırmasından olabilir.
- Kendi cinsel organlarının yerinde olup olmadığını kontrol etmek istedikleri için olabilir.
- Ailesinde sevgi ve güven bulamayan çocuk kendi vücudunda zevk aramaya başladığı için olabilir.

Mastürbasyon davranışından vazgeçirmek için kızmadan bağırmanın sakın olmak gerekir. Çocuğu oyalayacak oyunlar yaratmak ve dikkatini başka tarafa çekmek , uykuya dalma öncesi masal anlatmak, ellerini, saçını okşayarak rahatlatmak yararlı olacaktır.

Çocuğu cinsel istismardan korumak için neler yapılmalıdır?

- Anne baba olarak, cinsel istismar konusunda bilgili ve bilinçli olunmalıdır.
- Anne baba olarak aşağıda belirtilen yaklaşımları benimsemesi istismarın doğmasında önleyici olmaktadır.
 - Çocuğu dinleyip kendilerini ifade etmelerine fırsat vermek.
 - Çocukla birlikte etkili zaman geççirmek, sohbet etmek, birlikte bir şeyler yapmak.
 - Çocuğa yeterince ilgi ve şefkat göstermeli, güven ve sevgi hissettirmelidir.
- Çocuğu severken sevgi göstermenin yolu ellemek, saçını solunu çimdiklemek, ısırarak değildir. Böyle sevilen çocuklar sevgiyi göstermenin yolunun "dokunmak" olduğu yargısına sahip olurlar. Bu da istismar ile sevgi göstermeyi ayırt edememelerine neden olur. Dudaktan öpme, sevgi, aşk ve cinsellik göstergesi olabilen öpüşmedir. Ebeveynleri tarafından dudaktan öpülen çocuk, bu durumu normalleştirir. Farklı bireyler aynı şekilde dudaktan öpme girişiminde bulunursa problemler başlayabilir. Bu sebeple çocukları anne ve babalar dudaktan öpmemelidir.
- Çocuğa "hayır deme becerisi" öğretilmelidir. Çocuğa istemediği bir iş yaptırıldığında, bir şey yapmaya zorlandığında, duygusal ya da fiziksel baskı yoluyla bir şeyi yapmaya zorlandığında bunu yapan her kim olursa olsun ona "Hayır" demesi öğretilmelidir. Günlük yaşamda hayır diyemeyen çocuk böyle bir durumda da "HAYIR" deme becerisini gösteremeyebilir.
- " Hiç kimsenin senin, özel yerlerine dokunmaya hakkı yoktur. Hiç kimsenin seni, kendi özel yerlerine dokundurtmaya da hakkı yoktur. Birisinin senden özel yerlerine dokunmanı istemesi ya da seninkilere dokunması saklayacağın bir sır değildir. Anlatmama sözü vermiş olsan bile, anlatırsan basına çok kötü şeyler geleceği söylenmiş olsa bile, böyle bir şey olursa anlatmalısın. Mutlaka söylemelisin. Sır saklaman gerektiği doğrudur. Ama bu saklanmaması gereken kötü bir sırdır."
- Aile güvenlik parolası öğretimi kullanılabilir. (Aileler çocuklarıyla birlikte belirleyecekleri bir güvenlik parolasını kullanabilirler) Sadece anne baba ve çocuğun bileceği, beraberce belirlenen parola ile çocuk çevresinde kim olursa olsun bu parolayı söyleyerek aileye olumsuz bir durum olduğunu ifade edebilir. (Altundağ,2020)

BİR SAAT

Adam yorgun argın eve döndüğünde 5 yaşındaki oğlunu kapının önünde beklerken bulmuş.

Çocuk babasına:

"Baba 1 saatte ne kadar para kazanıyorsun?" diye sormuş. Zaten yorgun gelen adam "bu seni ilgilendirmez" diye cevaplamış.

Bunun üzerine çocuk:

"Babacığım lütfen bilmek istiyorum" diye cevap vermiş. Adam,

"İlla ki bilmek istiyorsan 20 dolar kazanıyorum" diye cevap vermiş. Bunun üzerine çocuk,

"Peki bana 10 dolar borç verir misin?" diye sormuş. Adam iyice sinirlenip:

"Benim, senin saçma oyuncaklarına veya benzeri şeylerine ayıracak param yok hadi derhal odana git ve kapını kapat" demiş. Çocuk sessizce odasını çıkıp kapısını kapatmış adam sinirli sinirli bu çocuk nasıl böyle şeylere cesaret eder diye düşünmüş aradan bir saat geçtikten sonra adam biraz daha sakinleşmiş ve çocuğa parayı neden istediğini bile sormadığını düşünmüş belki de gerçekten lazımdı. Yukarı çocuğun odasına çıkmış ve kapıyı açmış. Yatağında olan çocuğa:

"Uyuyor musun?" diye sormuş. Çocuk,

"Hayır" demiş.

"Al bakalım istediğin 10 doları sana az önce sert davrandığım için üzgünüm ama uzun ve yorucu bir gün geçirdim" demiş. Çocuk sevinçle haykırmış:

"Teşekkür ederim babacığım"

Yastığının altından diğer buruşuk paraları çıkarmış adamın suratına bakmış ve yavaşça paraları saymış bunu gören adam iyice sinirlenerek:

"Paran olduğu halde neden benden para istiyorsun?" demiş. Çocuk,

"Ama yeterince yoktu" demiş ve paraları babasına uzatarak:

"İşte 20 dolar, 1 SAATİNİ BANA AYIRIR MISIN?" demiş...

